

Naročnina za Jugoslavijo:
celoletno 180 din (za ino-
zemstvo: 210 din), za 1/2 leta
90 din, za 1/4 leta 45 din,
mesečno 15 din. Tedenska
izdaja za celo leto 60 din.
Plača in toži se v Ljubljani.

Časopis za trgovino, industrijo, obrt in denarništvo

Uredništvo: Ljubljana,
Gregorčičeva ulica 23. Tel.
25-52. Uprava: Gregor-
čičeva ul. 27, Tel. 47-61.
Rokopisov ne vračamo. —
Račun pri poštni hranil-
nici v Ljubljani št. 11.953.

Izhaja vsak ponedeljek,
sreda in petek

Ljubljana, petek 2. avgusta 1940

Cena posamezni
številki din 1.50

Novi državni proračun

Ekspoze finančnega ministra dr. Šuteja

**Celotni proračun za leto 1940./41. znaša 14.7 milijarde din ter je za 2.38 mili-
jarde višji ko lanski — Izredni draginjski dodatek za državne nameščence**

V sredo zvečer je na banski upravi v Ljubljani sprejel fin. minister dr. Šutej novinarje ter jim podal ekspozice o novem državnem proračunu oz. o dvanajstinih za mesec avgust do marec 1941.

Uvodoma je omenil, da je bila vlada zaradi razpusta skupščine prisiljena, da na podlagi čl. 103. ustave podaljša stari proračun. Zaradi izrednih razmer pa se je moral podaljšati proračun nekoliko korigirati. Vendar pa so bile dvanajstine za april-julij izdelane s stremiljenjem, da se stari proračun tako v računskem ko v zakonskem delu čim manj spremeni. Ker se po poteku prvih dvanajstin niso razmere nič spremenile, je morala tudi sedaj izdati vlada nove dvanajstine za mesec avgust do marec 1941.

Evropska vojna, ki je še v polnem teku, je povzročila v vseh državah težke posledice tudi v njih finančnih. Težka mednarodna kriza pa je povzročila tudi težko gospodarsko krizo, ki zahteva koncentrirano pažnjo na vse, kar more vplivati na gospodarsko in finančno življenje države.

Niti en proračun še ni bil v Jugoslaviji izdan pod tako težavnimi pogoji, kakor ga je morala izdati vlada, ki je prišla na krmilo po sporazumu z dne 26. avgusta 1939. Njena naloga je bila, da izdaja proračun, ki se mora prilagoditi novim razmeram in da v ta namen stori skrajne finančne napore, a pri tem vendarle ne izčrpa finančne sile gospodarstva in posameznih državljanov. Da ne ogrozi eksistence finančno slabejših, je morala izdati celo nekatere olajšanja in davčne razbremenitve.

Pa tudi vse druge države so morale izdati obsežne finančne ukrepe zaradi vojnega stanja v Evropi. Finančni minister je nato podal podroben pregled vseh vojnih ukrepov v Nemčiji, Angliji, Franciji, Belgiji, Nizozemski, Švici, Romuniji, Bolgarski, Turški, Grški in Madžarski. Iz vseh teh podatkov se vidi, kako so v drugih državah izdali še mnogo težje finančne ukrepe, kakor pa mi.

Nato je govoril fin. minister

o naših finančnih ukrepih.

Reforme, ki so se v ta namen izdale, so v glavnem naslednje: spremenil se je sistem neposrednih davkov, reformiral se je prometni davek, spremenile so se trošarine ter zvišale carine in cene monopolnih predmetov.

Reforma neposrednih davkov se je gibal v treh smereh: izboljšanje davčne tehnike, poostrojitvi kazenskih določb, da se prepreči davčne defraudacije, ter korigiranje davčnih stopenj, da je obdajanje socialno bolj pravično.

Pri zemljarini so bile stopnje dopolnilnega davka pri višjih katastrskih dohodkih povečane, kmetje s čistim katastrskim dohodkom do 1000 din pa so bili zemljarine oproščeni.

Pri zgradarini se je spremenila lestvica dopolnilnega davka in njegov način obračunavanja.

Pri pridobitini so nastale spre-

membe tako pri osnovnem ko pri dopolnilnem davku. Uveden je minimalni davek, razširjen je bil krog pavšalistov ter uvedeno obvezno vodenje knjig za večje davkoplačevalce. Pri dopolnilnem davku se sedaj giblje lestvica osnovnega davka od 4 do 20% namesto prejšnjih 2 do 12%.

Pri družbenem davku je najvažnejša sprememba lestvice in stopnje dopolnilnega davka, in sicer na podlagi rentabilnosti ter uvedbe progresije na dividendni davek, da se sedaj giblje stopnja od 10 do 25%. Poleg tega so bili izdani posebni predpisi za tuja podjetja. Stopnja davka se je dosedaj gibala med 2% in 12%, če je rentabilnost presegala 24% vloženega kapitala, sedaj pa se giblje med 2 in 20%.

Spremenila se je nadalje lestvica pri službenem davku za mesečne prejemke nad 12.000 din. Reforma je nadalje zgrabila tudi občasne prejemke ter povratne prejemke.

Pri prometnih davkih se je spremenila tarifa skupnega davka ter poostroje kazni. Dočim so se luk-suzni predmeti dosedaj obdačevali z enotno stopnjo 12%, se sedaj ta stopnja giblje med 12-15% in 20%.

Povečane so bile tudi nekatere takse in carine, in sicer tako uvozne ko izvozne. Pri tem pa je vlada upoštevala interese naše domače industrije.

Pri spremembi cen za monopolne predmete je kr. vlada gledala

na to, da zniža cene predmetom, ki so življenjska potrebščina in ki služijo najširšim slojem, a da poveča cene predmetom, ki služijo luksusu in uživanju. Zato je bila cena za sol in petrolej znižana, povečane pa cene za tobak.

Na polju državnih trošarin se je reforma gibal v smeri unifikacije predpisov, ki se nanašajo na trošarino na vino in žganje. Trošarine so bile banovinom odvzete, s tem pa niso bile finančno oslabiljene, ker so se jim v njih proračunih predvideni dohodki od teh trošarin posredno povrnil. Posebno se je pri plačevanju teh trošarin tudi oziralo na interese vinogradnikov ter je takoj Pri-zad interveniral, kakor hitro se je opazilo, da se skušajo zaradi trošarine znižati cene.

Če primerjamo finančne ukrepe, ki so jih storile druge države, se vidi, da naši ukrepi niso bili pretirani in da niso ogrozili obstanka ne posameznikov in ne gospodarstva in da imajo bolj značaj reforme nesodobnega davčnega sistema.

Na državni proračun je tudi močno vplivalo dviganje cen, zaradi česar je morala tudi država dražje plačevati predmete, ki jih je potrebovala. Skupno so se cene za uvozno blago povečale od 10. junija 1939. za 46.16%, cene izvoznih predmetov pa za 31.3%. Tudi to je treba upoštevati pri presoji novega proračuna.

Analiza proračuna

Nove dvanajstine so v primeri s prvimi štirimi dvanajstinami manjše za 42.2 milijona din.

Ce smatramo dobo vseh 12 dvanajstin kot celoto, potem znaša proračun za l. 1940./41. 14.708,2

milijona din. Kako je ta vsota razdeljena na posamezna poglavja in kako je visoka v primeri s prvimi dvanajstinami, kaže pregled, ki ga ni objavljamo.

Resori	Proračun zmanj- šan za na ban. Hrvatsko pre- nesene kredite	Odobreno poveča- nje za 4 dvanaj- stine april-julij	Odobreno poveča- nje za 8 dvanaj- stun avg.-marec	Proračun za 1940/41. leto	Razlika med pro- računom 1939/40. in 1940/41.
Vrh. drž. uprava	178,8	+ 3,7	+ 36,8	145,6	- 33,1
Pokojn. in inv. podp.	1050,0	+ 88,5	+ 174,0	1312,6	+ 262,6
Državni dolgovi	1144,5	+ 128,3	+ 260,8	1533,7	+ 389,1
Pravosod. ministrstvo	365,5	+ 10,07	+ 22,5	398,1	+ 32,6
Prosvetno "	743,0	+ 34,2	+ 62,05	839,3	+ 96,3
Zunanje "	154,3	+ 6,3	+ 14,8	175,4	+ 21,1
Notranje "	560,8	+ 0,18	+ 3,3	564,0	+ 3,1
Finančno "	853,7	+ 24,6	+ 74,6	953,0	+ 99,2
Min. vojske in morn.	2928,1	+ 312,2	+ 630,9	3871,3	+ 943,1
Gradbeno ministrstvo	213,5	+ 12,9	+ 30,4	256,9	+ 43,4
Prometno "	2997,9	+ 135,5	+ 247,3	3380,8	+ 382,9
Poštno "	467,2	+ 29,5	+ 60,2	557,0	+ 89,7
Kmetijsko "	113,3	+ 7,6	+ 15,9	137,0	+ 23,6
Trg. in ind. "	41,5	+ 2,0	+ 2,6	46,2	+ 4,6
Gozd. in rud. "	253,6	+ 5,0	+ 1,2	257,4	+ 3,7
Min. soc. p. in lj. zdr.	202,5	+ 5,6	+ 2,2	210,4	+ 7,8
Min. fizične vzgoje	19,0	+ 3,4	+ 6,3	28,7	+ 9,7
Prorač. rez. krediti	40,0	—	—	40,0	—
Skupno	12.327,9	+ 809,8	+ 1570,4	14.708,2	+ 2380,3

Od vsega proračuna pa odpade procentualno na posamezna poglavja:

vrhovno državno upravo	0.99%
pokojnine in invalidske podpore	8.92%
državne dolgove	10.43%
na ministrstva:	
pravosodno	2.70%
prosvetno	5.70%
zunanje	1.93%
notranje	8.83%

finančno	6.48%
vojske in mornarice	26.02%
gradbeno	1.75%
prometno	22.58%
poštno	3.79%
kmetijsko	0.93%
trgovine in industrije	0.31%
gozdov in rudnikov	1.75%
socialne politike	1.43%
fizične vzgoje	0.19%
proračunski rezervni krediti	0.27%

Primerjava med novim in starim proračunom

kaže naslednje razlike:

Izdatki za vrhovno drž. upravo so zaradi nedelovanja skupščine znižani za 33.188.809 din.

Pokojnine so zvišane zaradi nove ureditve prejemkov upokojen-
cev in njih večjega števila za 115,6 milijona din. Invalidske pod-pore so bile s prvimi 4 dvanajstini-
nami zvišane za 50, sedaj pa še za 97 ali skupno za 147 milijonov din. Pričakovati je, da se bodo iz-
datki za invalidske podpore še zvišali.

Izdatki za državne dolgove so zvišani za 389.166.000 din ali za 34%. Povečanje je nastalo zaradi ureditve starih državnih obvezno-
sti, Gre za neplačane obresti srbskih predvojnih dolgov v višini 55,9 milijona din, za dolgove po-krajin bivše Avstro-Ogrske v vi-
šini 77,9 milijona din. Ker bo iz-plačevanje teh dolgov nemškimi lastnikom končano l. 1943., je prej-
omenjeno povečanje samo začasno. Brez teh dolgov pa je dejansko
treba plačati za drž. dolgove na leto 280 milijonov din.

Pravosodno ministrstvo ima za-radi povečanega števila sodnikov in sodnega osebja za 32,6 milijona din večje izdatke.

Ker je bilo nastavljenih 150 novih suplentov in okoli 150 profesorjev na meščanskih šolah ter 300 novih učiteljev, so se zvišali izdatki prosvetnega ministrstva za 96,3 milijona din.

Povečanje izdatkov zunanjega ministrstva znaša 21.168.229 din. V glavnem zaradi otvoritve posla-ništev v Moskvi ter v Alžiru ter zaradi ureditve prejemkov urad-nikov tega ministrstva.

Notranje ministrstvo ima pred-vsem zaradi večjih materialnih iz-datkov za 3,1 milijona din večje izdatke.

Izdatki fin. ministrstva so se zvišali za 99,2 milijona din zaradi zboljšanja davčne službe in večjih stroškov drž. gospodarstva, ki so nastali zaradi dviga cen in večjih delavskih mezd.

Kako se bodo krili izdatki

Nastaja vprašanje, kako se bo-do mogli krili za 2380 milijonov din povečani državni izdatki. Krit-je se je našlo v zvišanih fiskalnih bremenih ter povečanju dohodkov od monopolov ter drž. gospodarstva.

Povečani davki se računajo ta-kole:

I. neposredni, posebni in izredni davki:	v milij. din
od zemljarine	80
od zgradarine	30
od pridobnine	240
od družbenega davka	100
od prometnega davka in davka na luksuz	340
od posebnega prispevka za fond narodne obrambe	180
Skupno povečani davki	970

Izdatki vojnega ministrstva so se zvišali za 943,16 milijona din zaradi izrednih potreb naše voj-ske.

Proračun gradbenega ministr-stva je zvišan za 43,4 milijona din, v glavnem zaradi vzdrževanja drž. cest ter zaradi podražitve materi-
ala ter večjih mezd. Dosedaj se je porabilo za en cestni kilometer 11.000 din, sedaj pa bo treba 13.500 din. Poleg tega so predvi-deni tudi krediti za nekatere no-ve ceste.

Izdatki prometnega ministrstva so povečani za 382,9 milijona din, deloma zaradi gradnje novih prog, deloma zaradi podražitve pogonskega materiala ter podražitve de-lovne sile. Ti večji stroški pa se krijejo tudi z večjim dohodki že-leznic, ker promet na železnicah raste.

Poštno ministrstvo ima za 89,7 milijona din večje izdatke, ki so nastali zaradi ureditve novih ob-
jektov, nabave prevoznih sredstev in zvišanja subvencije ladijskim družbam. Ti višji izdatki se krije-jo z zvišanimi dohodki pošte.

Izdatki kmetijskega ministrstva so skupno zvišani za 23,6 milijo-na din in to zaradi ustanovitve zavoda veterinarskih cepiv in zdravlil v Zemunu, novoustanovljene direkcije za prehrano in za-voda za kmetijsko proučevanje v Kruševcu. Ostanek poviška gre za stroške inšpekcije svilarstva ter za anuiteto posojila za ustano-vitev zavoda za proizvodnjo seru-mov. Ker ima naša država agrar-ni značaj, se to zvišanje ne more označiti kot zadostno.

Izdatki trgovinskega ministrstva so zvišani za 4,6 milijona din v zvezi s pospeševanjem zunanje trgovine.

Tudi v gozdno-rudniškem mini-strstvu so zvišani izdatki le ne-znatno, za 3,7 milijona din. Večji izdatki so v glavnem posledica na-stavitve 120 mladih gozdarskih in-ženirjev ter 40 gozdarjev in lo-garjev.

Min. za socialno politiko in ljudsko zdravje ima zaradi večje anuitetne službe ter avtomatičnih povišanj za 7,8 milijona večje izdatke.

Povečani izdatki ministrstva za telesno vzgojo v višini 9,7 milijo-na din so avtomatična posledica stanja, ki je bilo ustvarjeno v prvih štirih dvanajstinih.

Ti podatki dokazujejo, da so bili izdatki zvišani le iz dejanskih po-treb. Ne sme pa se tudi pozabiti, da je novi proračun vojni proračun.

II. trošarine, takse in carine:

trošarine	250
takse	170
carine	220
Skupno povečanje	640
III. monopoli	300
IV. državno gospodarstvo	471
Vse povečanje	2.381

Zvišani proračun je torej po-krit v celoti. Pri tem je pripom-niti, do so bili vsi prejemki kal-kulirani zelo previdno in da bodo zlasti dohodki od drž. gospodar-stev večji. Če končno upoštevamo še rezerviranje kreditov v višini 20%, se mora v proračunskem le-tu 1940/41. na vsak način poka-zati presežek dohodkov.

Takoj po svojem nastopu je vla-da mislila na zboljšanje gmotnega položaja državnih nameščencev. Dosedaj zaradi izdatkov za vojno obrambo tega ni mogla storiti.

Finančne odredbe

V finančnih odredbah, ki se izdajo k proračunskim dvanajstina- nam, so obsežene samo odredbe, ki se nanašajo na izvrševanje dvanajstine.

Od drugih važnih odredb je omeniti odredbo, da tvorijo dvanajstine za mesece april-julij in one za avgust-marec eno proračunsko dobo, t. j. eno proračunsko leto, za katero se sestavlja enoten zaključni račun. S tem je dosežena enotnost proračunskega leta.

Velike važnosti je določba, da se smejo materialni izdatki v tej dobi porabiti le do višine 80% predvidenih kreditov. Ostalih 20% se sme potrošiti le z dovoljenjem finančnega ministra. V prejšnjih dvanajstinah je veljala samo 15%-na rezervacija, toda samo za izredne in naknadne kredite. Ta določba je silno važna za ohranitev proračunskega ravnovesja, ker daje fin. ministru možnost, da z ozirom na dotok drž. dohodkov regulira drž. izdatke.

Izjemne razmere so zahtevale,

Pogled na gospodarski položaj

Po 11 mesecih vojne v Evropi, ko je bila vojna v zadnjih mesecih razširjena na nove države, sta prenehala sodelovanje in povezanost med posameznimi nacionalnimi gospodarstvi. Vse evropske države so morale prilagodevati svojo gospodarstvo vojni situaciji in izdati potrebne ukrepe za svojo gospodarsko samoobrambo. Ni pa takšen položaj samo v Evropi, temveč tudi drugi kontinenti občutijo v veliki meri posledice evropske vojne. Blokada je popolnoma onemogočila čezmorsko trgovino z Evropo, da je Brazilija prisiljena uničiti veliko svojih zalog kave, Argentina pa znaten del svoje kornice. Ugodnejši razvoj je le v Združenih državah Sev. Amerike zaradi neprestanih naročil iz vojskujočih se držav.

Za razvoj mednarodne situacije niso torej bili odločilni činitelji, ki delujejo v normalnih časih. Vojna je postala osnovni činitelj in regulator mednarodnih odnosov. Pod njegovim vplivom so vse vojskujoče se in nevtralne države v Evropi, a tudi gospodarstvo drugih držav. Po prenehanju sovražnosti se bodo razmere nedvomno zopet normalizirale, vendar pa ne brez stresljev in oslabitve mednarodnih odnosov.

Naše gospodarstvo

se naravno tudi ni moglo ogniti vplivu izrednih razmer, zlasti še,

Stanje posameznih gospodarskih panog

Z vstopom Italije v vojno je nastala čisto nova situacija. Vzemna blokada je odrezala Jugoslavijo od čezmorskih dežel, iz katerih je dobivala največji del surovin. Za jugoslovansko gospodarstvo so nastali novi problemi nabave, dovoza in pridobivanja plačilnih sredstev za nakup potrebnih surovin.

Razvoj vseh gospodarskih panog ni bil torej enak. Najvažnejša panoga — kmetijstvo najbrže ne bo zabeležila najugodnejših rezultatov. Dolga zima, mraz so zelo škodovali ozimni pšenici in ovirali prva poljska dela, ki so se zelo zakasnila, povodnji pa so vzele kmetijstvu del plodne zemlje, da se je zelo zmanjšala obdelana površina. Čeprav definitivni podatki še niso znani, se mora računati s slabšo žetvijo tako po kakovosti kakor tudi po količini.

Kar se tiče odkupne cene za novo pšenico, je ta določena tako, da popolnoma zadovoljuje proizvajalce.

Vremenske neprilike pa so tudi škodovala sadju in vinogradom,

da se izdajo tudi ustrezajoči ukrepi. Zato so se morale deloma v § 5. finančnega zakona za leto 1939/40. predvidene določbe podaljšati in jim dati večja elastičnost.

Glede materialnih izdatkov drž. gospodarskih podjetij, katerih svrha je bilo doseženje večjih dohodkov, je bilo z določbo § 5. fin. zakona za l. 1939/40. določeno, da se morejo ti izdatki ter izdatki za mezde povečati na račun večjih dohodkov do 5% s proračunom dovoljenega kredita z odlokom resornega ministra, do 10% z odlokom fin. ministra, a čez to višino s sklepom ministrskega sveta.

Finančne odredbe k sedanjim dvanajstina- se razlikujejo pozitivno od prejšnjih tudi v tem, da ne vsebujejo niti ene določbe, za katero ne bi bilo mesto v finančnem zakonu. Tudi ni v teh odredbah nikakih prikritih izdatkov niti pooblastil za takšne izdatke. Prav tako je bilo tudi zmanjšano število uzakonjenih vladnih odlokov, kar tudi pomeni manjšo obremenitev državne blagajne.

ker meji na dve vojskujoči se državi. Ti vplivi niso bili enako močni ves čas vojne. Napoved vojne v septembru je sprva povzročila velike motnje v naši državi. Nastalo je dviganje vlog, kar je izzvalo intervencijo vlade, da je izdala posebno uredbo o izplačevanju vlog. Zelo je padla tudi zunanja trgovina, ki se je zmanjšala po količini za 60-1%, po vrednosti pa za 35-5%. Po tej prvi fazi pa je nastalo postopno prilagajevanje jugoslovanskega gospodarstva novi situaciji. Posamezne panoge industrije so imele neenako konjunkturo. One, ki so predvsem odvisne od domačih surovin in katerih proizvodi so bili zaradi vojne mnogo iskani, so imele ugodno prodajo, dočim so bile druge, zlasti one, ki dobivajo surovine iz tujine v bolj neugodnem položaju. To pa je tudi značilnost za večino nevtralnih držav. Otežkočeni uvoz surovin je nadalje povzročil skok cen. Povečan izvoz pa je nasprotno ugodno vplival na industrijsko proizvodnjo v nekaterih sektorjih.

V drugi periodi vojne je vladalo deloma zatišje. Kasneje pa je nastalo zboljšanje. Dočim je bilo v prvih 7 mesecih vojne uvoženo v Jugoslavijo važnejših surovin samo za 77-8% srednje količine, ki se je uvozila v istem času v prejšnjih letih, se je po 9. mesecu dvignila ta odstotek na 98% srednje količine

Rudarska proizvodnja

je nadaljevala pred 8 leti začeti dvig. Dočim je v maju lani znašal indeks rudarske proizvodnje 150, je znašal letos 165,4 točke. Enako ugoden razvoj je mogla zabeležiti tudi topilniška industrija, katere indeks je v istem času narastel od 206,7 na 246,5 točke.

Stanje obrta ni bilo popolnoma ugodno zaradi zmanjšanja proizvodnje, kar je bila posledica splošnih gospodarskih razmer ter podražitve surovin in polfabrikatov. V nekoliko ugodnejšem položaju je bila samo gradbena delavnost.

Zunanja trgovina

je bila v prvem polletju 1940. mnogo ugodnejša ko v isti dobi lani. Jugoslovanska zunanja trgovina je bila letos aktivna za 759,4 milijona din, dočim je bila lani pasivna za 114,0 milijona din. To pomeni razliko v višini 873 milijonov din. Če pa proučimo vso vojno dobo, vidimo, da je pokazala naša zunanja trgovina še bolj ugodne rezultate. Tudi naš

notranji promet

ne kaže enakomernega gibanja. Število natovornih železniških vagonov se je v prvih petih letošnjih mesecih v primeri z lanskimi dvignilo od 649,487 na 746,962 vagonov. Tudi količina prevoženega blaga se je znatno dvignila. Manj ugodne rezultate pa kaže rečna plovba. V prvih pe-

tih mesecih je padlo število natovornih vlačilcev od 926 lani na 635 letos, tonaža pa od 349,321 na 253,765 ton. Deloma je bilo to zmanjšanje povzročeno od vremenskih nezdod.

Pomorska plovba je imela dvig in padanje. V začetku vojne nastala odlična konjunktura za trg. mornarico je v juniju prenehala in sedaj je treba pričakovati krizo. V prvih štirih mesecih je prišlo v jugoslovanska pristanišča 27.096 ladij s 4.445.000 tonami, lani pa 29.096 ladij s 5.686.000 tonami.

Najbolj neugodno pa je vojna vplivala

na tujski promet.

Samo morebitni večji obisk domačih turistov bi mogel ublažiti krizo našega tujkega prometa.

Statistika konkurzov in prisilnih poravnav kaže, da je naše narodno gospodarstvo pokazalo veliko odporno silo kljub vsem gospodarskim težavam. V primeri z lani je v prvem letošnjem polletju padlo število konkurzov od 66 na 30, število prisilnih poravnav pa od 104 na 65.

Tudi na delovnem trgu je bilo stanje zadovoljivo. Število zaposlenih delavcev se je v aprilu (v primeri z lani) dvignilo za 38.856 na 743.680, število zavarovanih delavcev pa za 5.622. Povprečna zavarovana delavska mezda se je dvignila proti lanskemu aprilu za 1,87 din.

Denarni trg

Naše banke so pokazale znatno odporno silo, ko niso veliki mednarodni dogodki več vplivali psihološko negativno na javnost. Odtok vlog je trajal do začetka novega leta, od februarja 1940. dalje pa so začele vloge ponovno rasti. Zaradi likvidnosti denarnih zavodov ter intervencije Narodne banke je nervna kriza vlagateljev uspešno dokončana.

Skupni promet Pošte hranilnice se je v prvem polletju v primeri z lani zvišal od 176 na 209 milijard din. Enako ugodne rezultate izkazuje tudi Drž. hip. banka.

Trg drž. vrednostnih papirjev je izkazoval od septembra dalje popuščanje tečajev. Posebno pa se je zmanjšal promet, ki je padel od 186 lani na 84 milijonov letos. To je posledica padca ponudbe in neke rezerviranosti, ki pa dokazuje na drugi strani zaupanje v državne vrednostne papirje.

Tudi naše valutne razmere so se razvijale pod vplivom mednarodnih dogodkov. Večina tečajev evropskih valut je začela po 1. septembru kolebati. Vlada si je prizadevala, da ohrani stabilnost

tečaja dinarja, tako v razmerju z drugimi valutami ko glede njegove notranje vrednosti. Predvsem je skušala preprečiti, da bi imela vojna slabe posledice na našo zunanjo trgovino. V ta namen se je ustanovil devizni odbor pri Narodni banki, da kot organ finančnega ministristva določa v sodelovanju z Narodno banko smer naše devizne politike. Na predlog tega odbora je bil določen kot podlaga vrednosti dinarja ameriški dolar ter pretrgana zveza s funtom. Izvedena je bila kontrola uvoza iz neklirinskih držav, da so se na ta način zagotovile potrebne devize. Urejen pa je bil tudi izvoz vojnih surovin. Tako smo se mogli prilagoditi novi situaciji in zagotoviti državi potrebne devize. Tako je ostal tečaj dinarja v razmerju do dolarja neizpremenjen.

Ravno tako je skušala vlada ohraniti notranjo vrednost dinarja.

Kot negativni pojavi pa se morajo označiti dviganje vlog, tezavracija bankovcev, ki je prišla do

izraza tudi v povečanem obtoku bankovcev. Ti pojavi pa so značilni za večino nevtralnih evropskih držav. Posebno se je pokazala vojna psihoza v dvigu cen, ki so se dvignile za uvozno blago za 46,16, za izvozno pa za 31,3 odstotka. Podobni pojavi so bili tudi v Švici, Grčiji, Romuniji in drugih državah. Tudi glede povečanja obtoka bankovcev ni Jugoslavija osamljena. V Grčiji se je povečal obtok za 42,3 odstotka, v Turčiji za 45,4, v Švici za 31,2, v Romuniji za 29,7, na Madžarskem za 20,3 odstotka itd. Zveza tezavracije denarja z obtokom bankovcev se vidi v tem, da se zmanjšanje obtoka za nad 200 milijonov v prvih treh tednih julija sklada z vrnitvijo vlog v juniju in juliju.

More se reči, da sedanji obtok bankovcev v višini 12 milijard din ni pretiran z ozirom na potrebe države. Nikdar tudi ni prekoračil po zakonu dovoljene meje. Dne 22. julija je znašalo kritje 25,9 odst., torej več kakor določa zakon. Kr. vlada hoče ohraniti vrednost nacionalnega denarja in zato upošteva vse možnosti, ki bi mogle dovesti do stabilizacije našega denarnega trga.

Zaključek

Podajajoč v glavnih črtah značaj proračunskih dvanajstine sem si prizadeval, da objektivno in brez vsakega precejevanja in podcenjevanja povem glavne elemente, ki so vplivali na sestavo drž. proračuna za leto 1940/41. Vse dvanajstine so bile izdelane pod vplivom naše gospodarske situacije, ki se ne more označiti kot slaba navzlic vsem negativnim pojavom. Če je ostala naša država po zaslugi politike kr. vlade izven vojne, se vendar ni mogla izogniti vplivom vojnih razmer. Ker ni državni proračun samo izraz gospodarskih odnosov, temveč tudi izraz razmer in potreb, ki vplivajo na proračun, je moral tudi dobiti nekatere znake vojnega proračuna.

Kr. vlada je skušala izvesti največje varčevanje, če se kljub temu ni moglo preprečiti povečanje nekaterih kreditov, se je to zgodilo iz državnih potreb. Varčevati pri najvažnejših državnih potrebah bi bilo v škodo državnim interesom. Prav tako pa bi bilo napačno zapreti oči pred resnico samo zato, da bi bil na papirju proračun manjši.

Proračunske dvanajstine za proračunsko leto 1940/41. imajo nalogo, da omogočijo prehod iz sedanjih izrednih razmer v normalno stanje.

Pojasnila ministra dr. Šuteja k proračunu

Po ekspezeju je dal finančni minister za tisk naslednjo izjavo:

V novem proračunu sem zahteval od vlade, da mi dovoli znižanje materialnih izdatkov za 20 odstotkov. V proračunu 1939/40. so bili materialni izdatki znižani za 10 odstotkov, v dvanajstinah za prve štiri mesece tekočega proračunskega leta za 15 odstotkov, v dvanajstinah za naslednjih osem mesecev pa imam pravico, da držim pri materialnih izdatkih 20 odstotkov. Jaz sem moral poskrbeti, da najdemo na kakršen koli način potrebna sredstva, da se končno uredijo prejemki državnih uslužbencev. Na drug način se to ni moglo doseči. Vse, kar smo dobili, smo morali tudi izdati. Od 1. aprila dalje smo morali izdati za izredne izdatke (za podporo rodbinam vpoklicanih) 200 milijonov, sedaj zopet nadaljnjih 100 milijonov za nepričakovane izdatke. S prihranki, ki bodo doseženi pri materialnih izdatkih, bo ustvarjena rezerva, s katero bomo mogli izboljšati prejemke državnih

uslužbencev. Najtežji meseci so minili in sedaj prihajajo boljši časi.

Sedaj lahko objavite, da bo jutri ali pojutrišnjem izšla uredba, ki je že podpisana, o izredni dokladi državnim uslužbencem in upokojencem. Po uredbi bodo znašali efektivni izdatki 700 milijonov, za katere bomo našli pokritje s prihranki. Izredne doklade niso velike. Od njih so izključeni vsi državni uslužbenci od četrtne skupine navzgor, dobivali pa jih bodo vsi državni uslužbenci do vključno pete skupine. Izredne doklade so namenjene delavcem, nižjim in srednjim kategorijam državnih uslužbencev. Za vsakega otroka bodo dobivali po 50 din mesečno izredne doklade, kar znaša skupno 285 milijonov po približni kalkulaciji. Izredne doklade za posamezne uslužbenke bodo znašale 100 do 200 din; srednji in najnižji, ki jih je največje število, dobe več, višje kategorije pa manje.

Znano mi je, da je mnogo

državnih uslužbencev, ki so dobivali na roko komaj 600 do 800 dinarjev, a so oženjeni in imajo lepo število otrok. Znan mi je primer v Sarajevu, kjer je družinski oče 9 otrok, katerih enemu sem jaz celo boter in od katerih je najstarejši star komaj 16 let, dobival na mesec kot mojster v železniški delavnici komaj 740 din. S tem ni mogel živeti. Sedaj bo dobil 9 krat 50 din za otroke, in še sam 200 dinarjev izredne doklade, tako da bo njegov položaj vsaj nekoliko izboljšan. Tega nisem smel prej povedati, ker sem zahteval od vlade, da izda najstrožje ukrepe glede stabilizacije cen, da bi to mogočnost zvišanje prejemkov drž. uslužbencev vsaj nekoliko zaleгло. Jaz sem prvotno izključil tudi peto skupino, toda vlada je sklenila, naj se pri tem povišanju upošteva tudi peta skupina. Tako znaša sedaj povišanje letno 691 milijonov dinarjev. To pomeni, da moram vsak mesec dobiti novih 60 milijonov za izplačilo osebnih prejemkov državnih uslužbencev. Ker je

vlada vključila v to povišanje tudi peto skupino, znaša sedaj skupno povišanje 690 do 700 milijonov dinarjev. Uredba je gotova in bo poputritjem, ko se vrnem v Beograd, objavljena, izplačevanje te izredne doklade pa se bo pričelo 1. septembra.

Naglasiti moram, da to povišanje ne gre v okvir prejemkov, ki se štejejo za pokojnino, prav tako pa je ta izredna doklada prosta vseh tak in odbitkov za razne fonde in davke. Ta doklada ne tvori sestavnega dela rednih prejemkov, marveč posebno izredno doklado, od katere se niti ena para ne sme odbiti. Ta izredna doklada se bo izplačevala vse tako dolgo, dokler bodo trajale sedanje izredne razmere. V tej zvezi moram naglasiti, da spada naša država v vrsto uradniških držav. Če pa pogledamo z druge strani, pa vidimo, da smo kmečka država. Zato se moramo vprašati, kaj ima naš lačen kmečki narod od tega aparata. Vlada se že bavi s tem, da uredi to vprašanje. Ob priliki nedavnih izjav v listih sem naglasil, da nisem prišel na to mesto zato, da bi vršil funkcijo najvišjega uradnika, marveč zato, da ustvarim druge predpogoje in druge osnove za pospeševanje splošne narodne proizvodnje. Brez tega ne more biti zdrave politike. Kaj bomo storili, to boste kmalu

slišali. Pripravljalna dela so že v teku, a vse to zahteva tudi velika denarna sredstva. Ta sredstva ne morejo biti v proračunu, marveč jih moramo iskati izven proračuna, upam pa, da jih bomo našli.

»Ali s posejilom?« je vprašal neki novinar.

O tem se ne govori. Mi smo marsikaj pustili tako, da ni povoda za krič in vik. Mi ne uničujemo gospodarstva, nego ga podpiramo. Je pa mnogo razlogov, ki zahtevajo, da postavimo splošno proizvodnjo na popolnoma drugo osnovo, a za to so potrebna sredstva. Pri delu za dvig splošne proizvodnje ni dolžna delati samo vlada, marveč mora sodelovati ves narod, oni ki imajo več, bolj, oni, ki imajo malo, pa temu primerno.

Se nekaj bi želel povedati.

Mi smo država, ki ima dovolj delovne sile, ki išče zaposlitve ali je ne more najti. Smo tudi država, ki ima dovolj surovin, a vendar dosedaj nismo storili vsega, kar bi bili mogli, da se ta delovna sila zaposli. To pa samo zaradi tega, ker nismo imeli kredita. Po mojem globokem prepričanju operiranje s predpostavko »Nema kredita« pomeni siromaštvo duha za one, ki so na vladi in upravljajo državo. Če je oblast v stanju, da opravičeno zajame vse socialno-ekonomske odnose svojih državljanov, potem ne sme nikdar

odgovarjati, da nima kredita za ono, kar je nujno za bitne interese in razvoj naroda, za pospeševanje splošnega gospodarstva in po njem za krepitev države in njen obstoj. Prizadeval sem si, da storim vse, kar je mogoče za stabilizacijo cen. Vlada je izdala potrebno uredbo, toda jaz sam ne morem vsega urediti. Baš državni uradniki bi bili pozvani in dolžni, da budno kontrolirajo cene, kajti sicer je iluzorno vsako zvišanje plač, če se cene še nadalje povišujejo.

Novinarji so hoteli g. ministru postaviti še razna vprašanja, toda finančni minister je to odklonil, če ne sprašuje me za stvari, zaradi katerih nisem prišel semkaj. Kadar govori finančni minister, mora biti vse točno po številkah in vse čvrsto. S tem sem končal.

G. minister je nato novinarje povabil na malo zakusko, ki jo je priredil ljubljanski dopisnik Centralnega Presbira. Zakuski sta prisostvovala tudi soproga g. ministra ter ban dr. Natlačen. V nevezanem razgovoru je g. minister tolmačil novinarjem razne ukrepe, ki jih je izdal in svoje poglede na splošne gospodarske in finančne zadeve. Naglašal je potrebo po korenitih reformah, glede katerih pa je odklonil vsako podrobnejše pojasnilo.

Ena polja je tako velika

Prodajate vedno pravi

„Cellophan“
za vkuhanje

v zavoj z modro-oranžnimi programi, pa bodo Vaši kupci vedno zadovoljni. Po ugodnih cenah dobijo odjemalci največjo poljo in kot steklo prosojno, res izvrstno vrsto, ki tudi brez gumijastih zaponk varuje vsebino steklenic. Ne pušča trak, ne poka in popolnoma gaolavo izliči, da se vsebina ne pokvari.

Kupilna cena Din 1.75
Prodajna cena Din 2.50

»Ozracel« ZAGREB
SVACICEV TRG 6

Slavnostni občni zbor

Vzajemne zavarovalnice ob njeni 40letnici

V četrtek je praznovala Vzajemna zavarovalnica svojo 40letnico. Njen jubilej je pomemben dogodek tudi za vse slovensko gospodarstvo, ker je VZ popolnoma domač zavod, pri tem pa tako močan, da je med prvimi zavarovalnicami v Jugoslaviji.

Slavnostni občni zbor je otvoril v lepo okrašenih prostorih VZ njen predsednik in eden njenih ustanoviteljev kanonik Iv. Sušnik. Pozdravil je vse navzočne, nato pa odstopil predsedstvo podpredsedniku Janku Mlakarju, ki je vodil slavnostni občni zbor.

Podpredsednik Janko Mlakar je po kratkih uvodnih besedah pozdravil navzočne, imenoma pa bana dr. Natlačen, divizijskega generala Dragoljuba Štefanovića, škofa dr. Gregorja Rožmana, zastopnika mariborskega škofa kanonika dr. Alojzija Osterca, ljubljanskega župana dr. J. Adlešiča, mariborskega župana dr. Juvana, zastopnika hrvatskih zavarovalnic gen. ravnatelja »Croatie« dr. M. Nikolića, tajnika trg. ministrstva

dr. Dragoljuba Markovića in uradnika trg. min. Antonija Tasovića, načelnika trg. oddelka dr. Trstenjaka, predsednika Zveze zavarovalnic Jugoslavije dr. Josipa Dermastjo, gl. ravnatelja Pehanija in vse sodelavce ter vse, ki so pripomogli, da se je zavod tako krepko razvil.

Z velikim navdušenjem so nato zborovalci pritrtili predlogu predsedujočega, da se pošljeta vdanostni brzojavki Nj. Vel. kralju Petru II. in Nj. Vis. knezu namestniku Pavlu.

Med glasnim odobravanjem so bile prečitane pozdravne brzojavke, ki so jih poslali: prosvetni minister dr. Korošec, gradbeni minister dr. Krek, načelnik v. min. za trgovino Bošković, Prva češka pozavarovalna banka v Pragi, predsednik Zveze zavarovalnih družb v Jugoslaviji in g. Brzaković.

Nato je imel slavnostni govor podpredsednik VZ dr. Jure Adlešič.

Govor dr. Adlešiča

Dne 1. avgusta 1900, tedaj ravno pred 40 leti, je objavila Vzajemna zavarovalnica v slovenskih listih, da je začela poslovati v Ljubljani na Dunajski cesti v Medijatovi hiši.

Mnogim je ta vest povzročila neko zaskrbljenost. Niso še povsem pozabili prvega poskusa samostojne slovenske zavarovalnice, zavarovalne banke »Slovenije«, ustanovljene l. 1872., ki je pa že v nekaj letih zabredla v take težave, da je morala likvidirati in povzročiti premnogim našim ljudem veliko škodo in zgubo.

Po tem prvem ponesrečenem poskusu so v 90 letih hoteli naši javni delavci izvesti program prvega slovenskega kat. shoda iz l. 1892., da se ustanovi domača zavarovalnica. Deželni poslanci Šuklje, dr. Žitnik, Povše in drugi so predlagali l. 1896. v deželnem zboru kranjskem, naj bi se ustanovila v Ljubljani deželna zavarovalnica proti požaru, toči in živinskih boleznim po vzoru drugih avstrijskih kronovin. Toda od pod vseh obstoječih kapitalističnih zavarovalnic, ki so imele svoje

centrale na Dunaju, v Pragi, v Trstu itd. in ki so bile pri nas popolni gospodarji v zavarovalništvu, v zvezi z nemško-avstrijsko upravo je bil tako velik, da je takratna nemško-liberalna večina v kranjskem deželnem zboru predlog zavrnila.

Toda porojena misel in želja po osamosvojitvi slovenskega zavarovalništva ni ugasnila. Cesar niso mogli izvesti javni in politični delavci v kranjskem deželnem zboru, je z uspehom ustvarila petorica slovenskih gospodarjev z veliko ljubeznijo in nesebično požrtvovalnostjo. Na povabilo drž. poslanca in odvetnika Ivana Vencajza se je zbrala 3. decembra 1899. v Ljubljani v Tivolskem gradu petorica idealnih mož; poleg sklicatelja še kanonik Ivan Sušnik, industrialec Karel Pollak, veleposesnik Josip Jare iz Medvoda in škof. kancler Josip Šiška.

V najkrajšem času so izvršili svoje sklepe in 5. julija 1900 je bil že ustanovni občni zbor VZ, 1. avgusta 1900 pa je VZ otvorila svojo pisarno.

Brez ozira na otroške bolezni

klicali pa so nanjo tudi revizijo nadzorne oblasti.

Baš ta je pa pokazala, da si je mlado slovensko podjetje postavilo za načelo samo solidnost in vneto službo za pomoč slehernemu po nesreči prizadetemu bližnjemu.

Svetovna vojna je zavrla razvoj VZ za več let, po vojni pa je VZ morala najprej celiti rane, ki so jo zadele z izgubo slovenskih pokrajin Koroške, Goriške, Notranjske. Nato je pa gledala, da čim bolj razširi svoj delokrog v novi narodni državi — na drugi strani pa, da uvede nove panoge zavarovanja, da bi mogla nuditi našemu človeku pomoč v vsaki vrsti nesreče.

Tako praznuje danes VZ svojo pomembno štiridesetletnico narodnega dela in popolne zmage narodne misli na gospodarskem polju. Porojena v najhujši borbi s tujim kapitalom, v borbi s političnim vplivom tujerodne države, je premagala vse ovire in se povzpela v teh 40 letih na tako višino, da zavzema danes prvo mesto med vsemi zavarovalnicami v Sloveniji, drugo mesto med vsemi domačimi zavarovalnicami v življenjskem zavarovanju in četrto

mesto med vsemi zavarovalnicami v elementarnem v celi naši državi. Ohranila je domovini težke milijone in okrepila s tem celotno slovensko in jugoslovansko narodno gospodarstvo.

Tako praznuje danes VZ štiridesetletnico nesebičnega in uspešnega dela za našega malega človeka.

Vzajemna pa praznuje danes tudi štiridesetletnico širokega narodno-prosvetnega dela in štiridesetletnico svojega karitativnega dela. O tem bi mogla mnogo povedati naša karitativna društva, predvsem gasilska, dijaške ustanove itd. Prav za današnjo štiridesetletnico je ustanovila 10 dijaških ustanov po 5000 din letno za popolno srednješolsko šolanje otrok siromašnih zavarovancev.

Nato se je spominjal dr. Andlešič vseh zaslužnih mož za VZ, zlasti ustanoviteljev kanonika Šiške in odv. Vencajza, škofa dr. Jegliča in glavnega ravnatelja Pehanija.

Končno čestitamo naši VZ ob njeni štiridesetletnici kot tistemu večno mlademu in življenja pol-

veliki in izredni, da more z veseljem in ponosom gledati na svoje 40letno delovanje. Moja srčna želja je, da bi VZ tudi v bodoče rasla in se krepila ter ostala vedno močna in polna življenja.

Cestitam vodstvu VZ, čigar delo je bilo vedno uspešno in ki je pokazalo, kaj je mogoče doseči, če je delo zvezano s požrtvovalnostjo in nesebičnostjo. Lepo je poudaril njen podpredsednik v slavnostnem govoru, da so delali člani odbora vedno brez vsega sejnja, tantiem ali drugih nagrad.

V svojem govoru je tudi poudaril, da slavi VZ danes praznik zmage nad tujim kapitalom. To je misel, ki zasluži še poseben poudarek. Takih praznikov bi želeli praznovati še mnogo. (Glasno odobravanje.)

S temi mislimi čestitam VZ v želji, da bi dosegla še večje uspehe.

Delo in uspehi VZ so našli priznanje tudi na najvišjem mestu in kr. namestniki so na predlog trgovskega ministra podpisali ukaz, s katerim se odlikujejo predsednik VZ kanonik Sušnik z redom sv. Save III. stopnje, gen. ravnatelj Josip Pehani z redom Jugoslov. krone IV., redom sv. Save V. pa dolgoletni uradnik Ignacij Novak, čela vrsta zaslužnih mož VZ z zlato kolajno za častne zasluge.

Ban dr. Natlačen je nato osebnostno izročil vsem odlikovancem odlikovanja, nakar se je v imenu vseh odlikovancev zahvalil predsedniku Sušniku ter zagotovil vdanost in zvestobo kralju Petru II. in vsemu vladarskemu domu. Prav tako se je zahvalil zastopniku naše hrabre vojske, ki je v sedanjem težkem času z dostojanstvom prevzela svoje težke naloge. Z glasnim navdušenjem je bila sprejeta zahvala predsednika Sušnika.

Monopol lesnega uvoza v Italiji

Po uradnem sporočilu iz Rima je bila tam pred kratkim ustanovljena družba »Societa Nazionale per l'importazione del Legname« (S. N. I. L.) Rim, Via Fratina 89. Na pristojnem mestu se izjavlja, da ima ta družba poluradni značaj in da je bila ustanovljena pod okriljem Interfederalnega odbora za les, kakor so podobni odbori bili že ustanovljeni za uvoz živine, za izvoz riža itd.

Nova družba je dobila izključni monopol za ves uvoz lesa v Italijo, kar pomeni, da v bodoče zasebne tvrdke, bodisi da so trgovske ali industrijske, ne bodo več dobile uvoznih dovoljenj za les.

Zastopamo znano
tovarno čokolade
in bonbonov Grič
ter peciva in keksov
znamke Koestlin

Bon-Bon

FLORJANC JOSIP
LJUBLJANA
Miklošičeva c. 30
TEL. 44-42

Politične vesti

V Romuniji se zopet napoveduje vladna kriza, ker so nastala v vladi velika nesoglasja glede odstopa ozemlja Madžarski. Del vlade in romunskega javnega mnenja je za delen odstop Transilvanije oz. le za korekturo mej, del pa je proti vsakemu odstopu romunskega ozemlja Madžarski.

Odločno agitacijo proti odstopu ozemlja Madžarski vodi v Transilvaniji bivši predsednik vlade Maniu, ki je zaradi napete situacije v zadnjem času sklenil sporazum z Vajdo Voevodom. V svoji agitaciji dela tudi v popolnem soglasju z romunsko železno gardo. V Romuniji se tudi boje, da bi se moglo pri pogajanjih z Madžarsko ponoviti to, kar se je zgodilo pri pogajanjih med Madžarsko in Češko ter Slovaško. Ker ni bilo doseženo pri pogajanjih soglasje, je sledila nemško-italijanska arbištraza, ki pa je izpadla samo v korist Madžarske. Napetost se je v zadnjem času še povečala, ker se vodi med romunskimi in madžarskimi listi ostra polemika o zahtevah Madžarov.

Pogajanja z Bolgari pa najbrže ne bodo povzročala večjih težav. Romuni so pripravljeno odstopiti južno Dobrudžo. Prihodnjo nedeljo pride bolgarska delegacija pod vodstvom zunanjega ministra Popova v Bukarešto, da se dogovori glede Dobrudže.

Bliskovite vojne proti Angliji ne bo, kakor piše »Giornale d'Italia«. List pravi med drugim: »Vojna proti Angliji ne more biti bliskovita, grandiozna in masivna kakor je bila proti Franciji, temveč mora biti razdiralna in izčrpačja. Ta vojna mora uničiti vse nacionalne in imperialne sile, ki bi mogle ohraniti odpor Vel. Britanije. Ravno zato gresta sedaj Nemčija in Italija po tej poti v pričakovanju odločilnega trenutka za akcije. V sedanji fazi vojne razvija Nemčija dve važni nalogi: da sistematično dezorganizira in uničuje notranji sistem otoka in da pretrga njegove zveze z zunanjim svetom. Prva naloga je važna zato, ker predstavlja britanski otok gostoto mreže cest, železnic, pristanišč, tvornic in skladišč. Na tem sistemu sloni nacionalno življenje Britanije in v njem je tudi vojni potencial Anglije. Uničiti te različne elemente in paralizirati življenje v Angliji, pomeni oslabiliti v veliki meri defenzivno in ofenzivno sposobnost Vel. Britanije. To pa je eden odločujočih rezultatov za izid te vojne. V vsakem primeru je to potreben pogoj za vojno akcijo, ki se bo neposredno prenesla na britansko ozemlje.«

V Kremlju se je začelo 1. avgusta 7. zasedanje vrhovnega sveta sovjetskih soc. republik. Na dnevnem redu je bilo poročilo o zun. politiki, ustanovitve moldavske republike, priključitev baltskih držav in potrditev po 6. zasedanju VS izdanih zakonov.

Poročilo o zun. politiki je podal komisar za zun. zadeve Molotov. Vojni dogodki so se od spomladi dalje razvijali zelo hitro. Francija je morala po poldrugem mesecu kapitulirati. Ta poraz je nastal ne le zaradi slabe vojaške pripravljenosti, temveč tudi zato, ker so vodilni francoski krogi premalo cenili vlogo SSSR in ker so bili pre slabopovezani s francoskim ljudstvom. Francoski narod je postavljen sedaj pred izredno težke naloge.

Nemčija je dosegla izredno velike uspehe, toda glavnega cilja, da bi končala vojno, še ne, ker bo Anglija nadaljevala vojno. Kdaj in kakšen bo konec te vojne, še ni videti. Anglijo podpirajo v tej vojni U. S. A.

Molotov je nato govoril o odnosih SSSR do drugih držav. Rusija ostane zvesta svoji politiki mira in nevtralnosti. Odnosi do Nemčije ostanejo na podlagi leninističnih pogodb neizpremenjeni. Vsi poskusi tujega tiska te odnose pokvariti, so brezuspešni. Odnosi do Italije so se zboljšali. Ni so se spremenili angleško-sovjetski odnosi. Po vseh akcijah Anglije proti SSSR je težko pričakovati zboljšanja, dasi je treba smatrati imenovanje Crippsa za veleposlanika kot angleško željo, da se odnosi zboljšajo.

Kar se tiče balkanskih držav, je treba predvsem omeniti važen in razveseljiv dogodek obnove rednih diplomatskih stikov med Jugoslavijo in SSSR, ki jo je ponudila

Jugoslavija, mi pa radi sprejeli. Upravičeno moremo upati, da bo prišlo do tesnih prijateljskih zvez s to vodilno balkansko državo.

Odnosi z Bolgarsko so dobri in se še zboljšujejo. Glede Turčije pa je dejal, da bo senca, ki je nastala po odkritju vojnih namenov proti Bakuju, kmalu odpravljena.

Molotov je nato govoril še o odnosih z vsemi drugimi državami, omenil poskus Japonske, da izkoristi sedanjo vojno v Evropi ter nato napadel politiko U. S. A. Ob koncu svojega govora je dejal, da mora biti Rusija stalno na straži in zato vojaško polno pripravljena.

Pogoji za izvoz svežega sadja v Nemčijo

Prizad je izdal posebno okrožnico (št. 8), v kateri sporoča splošne pogoje za sodelovanje pri izvozu sadja v Nemčijo ter pogoje za prejemanje premij Prizada. Iz okrožnice posnemamo:

1. Tudi letos bo reguliral izvoz svežega sadja v Nemčijo Prizad na podlagi dogovorjenih kontingentov. Pri tem morejo sodelovati vsi pooblaščenji izvozniki, ki so registrirani pri direkciji za zunanjo trgovino v smislu uredbe o kontroli izvoza sadja in njegovih predelav, namenjenih za izvoz in če se bodo pri izvozu do najmanjše podrobnosti ravnali po vseh navodilih Prizada. Te predpise oz. navodila bo sporočil Prizad izvoznikom z okrožnicami, ki jih bodo dobili v dveh izvodih. Vsak izvoznik mora Prizadu vrniti duplikat okrožnice s podpisano izjavo, da je okrožnico prejel in da jo smatra obvezno za sebe. Dokler Prizad ne sprejme duplikate okrožnice, ne bo izdal izvozniku potrebnih listin za izvoz.

2. Da se pospeši izvoz kontingentiranega svežega sadja v Nemčijo, bo Prizad določil izvozne premije, ki jih bo objavil v okrožnicah in v tisku. Pravico na izvozne premije dobe samo izvozniki, ki se pri izvozu vseh vrst svežega sadja ravnajo po predpisih Prizada. Prizad bo izplačeval premije na podlagi verificiranih predpisanih potrdil nemških carinarnic o uvozu blaga v nemško carinsko ozemlje. Na kasneje prejeta potrdila se premije ne bodo izplačevale.

Za izvoz sadja v okviru določenih kontingentov veljajo naslednji predpisi:

1. Niti en izvoznik ne sme blaga uvažati v Nemčijo ali prodajati tam blago po nižji ceni, kakor pa jo je določil Prizad ter mora takoj izterjati vrednost blaga v polni višini.

2. Blago prodano za cene, ki veljajo za določeni rok, mora tudi v tem roku priti na nemško carinsko ozemlje, t. j. mora biti uvozeno ocarinjeno.

3. Izvoznik ne sme priznati kupcu nikakrjaven ali skrit popust v cenah. Vsaka bonificacija, ki ni prisojena z razsodiščem ali po rednem sodišču, ko tudi vsako manjše izplačilo po fakturi se smatra za prikrit popust v ceni. Izvoznik mora takoj obvestiti Prizad o vsaki reklamaciji kupca ko tudi o poteku morebitnega spora.

Uvoznik mora Prizadu takoj sporočiti vsa imena vseh svojih zastopnikov v Nemčiji z navedbo njim priznane provizije za prodajo svežega sadja. Samo tako prijavljeno provizijo bo mogel dati izvoznik svojemu zastopniku na

razpolago z odbitkom v fakturi. Morebitne druge stroške more izvoznik poslati zastopniku na isti način samo po predhodnem dovoljenju Prizada. Kot običajna provizija se smatrajo 3 odstotki s pravico na povrnitev telefonskih, brozajnih in poštnih stroškov v direktnem prometu med izvoznikom in zastopnikom oz. 4 odstotke brez pravice na povrnitev teh stroškov.

5. Fakturiranje manjše količine od one, ki je nameščena na jugoslovanski nakladalni postaji, se smatra kot nedopusten popust v ceni.

6. Izvoznik mora Prizadu v roku 24 ur prijaviti vsako prodajo svežega sadja v Nemčijo z navedbo datuma, kupca, cene in kraja izvršitve. Prijave o prodaji morajo biti označene s tekočo številko.

7. Izvoznik mora Prizadu za vsako svojo pošiljko svežega sadja v Nemčijo oskrbeti potrdilo o uvozu blaga na nemško carinsko ozemlje na predpisanem formularju, ki ga naj zahteva od Prizada in ki ga mora priključiti originalnemu tovarnemu listu. V primeru prekladanja je treba navesti številko vagona ožkotirne železnice ko tudi številko vagona normalnotirne železnice. Formularji za predlog potrdila morajo biti izpolnjeni z vsemi zahtevanimi podatki in podpisani, da se ne bi vračali brez potrebnega nemškega carinskega potrdila o uvozu.

8. Izvoznik mora Prizadu v roku 24 ur dostaviti kopijo vsake fakture za vse v Nemčijo prodano sadje z navedbo številke oz. prijave o prodaji, številke uporabljene kontingentne listine, številke predloga carinskega potrdila ko tudi številke valutnega potrdila ter navedbo ustanove, ki je izdala potrdilo. Kopija fakture mora biti zaradi lažje evidence označena s tekočo številko.

9. Izvoznik mora zahtevati potrebne tiskovine za izvoz neposredno pred samo odpošiljavo, neizkoriščene tiskovine pa mora vrniti brez posebnega poziva najkasneje v osmih dneh od prejema, da bi se po potrebi mogle dati drugim na razpolago.

10. Izvoznik mora izterjati svoje fakture in mora Prizadu od časa do časa dostavljati klirinška aviza št. 3 o izvršenih izplačilih. Opravičba izplačila je bistveni pogoj v prej rečenem smislu kontrole cen po Prizadu.

11. Vsak izvoznik mora poslati Prizadu na njegovo zahtevo ali njegovemu zastopniku pokazati korespondenco svoje firme, ki se nanaša na izvoz svežega sadja v Nemčijo. Prav tako pa mora pokazati tudi svoje trgovske knjige zaradi kontrole o doseženih cenah.

Izvoznik, ki se pregreši proti kateremu koli navedenim pogojem ali proti kateremu posebnemu pogojem za izvoz svežega sadja v Nemčijo, izgubi pravico do vseh izvoznih premij, ki bi mu sicer pripadale za izvoženo sadje v to državo, a tudi občno pravico sodelovanja pri izvozu svežega sadja v Nemčijo.

Pri ugotovitvi katere koli nepravilnosti izvoznika je Prizad upravičen, da takoj izključi začasno izvoznika iz kontingentiranega izvoza svežega sadja v Nemčijo, in to tako dolgo, dokler ne izreče svoje sodbe sodišče.

Sodišče tvori dva sodnika in predsednik. Vsaka stranka izvoli po enega sodnika, predsednika pa določi sadna sekcija Združenja izvoznikov v Beogradu.

Sodišče izreka svoje razsodbe v Beogradu ter se mora sestati najkasneje v 14 dneh, ko imenuje Prizad svojega sodnika ter to sporoči nasprotni stranki Združenja izvoznikov. Sodišče se izreče o tem, če so v konkretnem primeru kršeni predpisi Prizada o kontingentiranem izvozu svežega sadja v Nemčijo. Razsodbi sodišča se mora podvreči tako Prizad kakor tudi izvoznik brez priziva. Sodišče mora razsoditi, če gre v konkretnem primeru za prestopke navedenih predpisov ter v čem je ta prestopok. Odločbo o sankcijah kakor tudi o njih vrsti in višini izreka izvršilni odbor Prizada brez priziva.

Na vse te predpise rečemo samo to, da ni danes nobena posebna prijetnost biti izvoznik svežega sadja v Nemčijo. Kar čuditi se je, če izvozniki še niso izgubili veselja za ta posel!

A. ŠARABON & CO. LJUBLJANA

Uvoz kolonialne robe

Veletrgovina s specertijo

Veleprazarna za kavo

Mlini za dišave

Glavna zaloga rudniških vod

Brzovajni naslov:
ŠARABON LJUBLJANA
Telefon št. 26-66

Doma in po svetu

Nj. Vel. kralj Peter II. je napravil izlet na Triglav.

Predsednik vlade Dragiša Cvetković je prišel v Zagreb. Na prošnjo novinarjev, da bi jim podal izjavo o politični situaciji, je dejal samo naslednje: »Bo nekaj, toda ne spremembe v vladi.«

»Narodne novine«, uradni list banovine Hrvatske, ki so imele do pred kratkim pod naslovom državni grb, imajo sedaj hrvatski grb. V Zagrebu nameravajo uvesti socialno doklado, ki jo bodo plačevali bogatejši ljudje. Ta doklada bi se uporabljala za delitev podpore siromašnejšim ljudem.

Toča v celjskem okraju je napravila letos za 22 milijonov dinarjev škodo, kakor je ugotovil komisijski ogled.

Bratovska skladišnica v Zenici bo zgradila bolnišnico s 100 posteljami. Stroški bodo znašali okoli 7 milijonov din.

Sovjetski poslanik v Londonu Majski je protestiral pri britanski vladi zaradi blokiranja kapitala baltičskih držav v Londonu.

Japonska vlada ponuja Sovjetski Rusiji jamstva za varnost Vladivostoka ter tudi odstop nekaterega ozemlja, če prizna Sovjetska Rusija kot protiuslugo Japonski na jugu popolnoma proste roke.

Finančni odbor ameriškega parlamenta je sprejel predlog, da se dovoli vsota kredita 5 milijard dolarjev za povečanje vojne mornarice in 2 milijardi dolarjev za povečanje vojske in letalstva. Čim prej se mora pospešiti, da bodo imele Združene države Sev. Amerike 50.000 vojnih letal. S temi novimi krediti bodo izdale Združene države že 10 milijard dolarjev za vojne namene.

Podpredsednik francoske vlade Laval je odpotoval v Pariz, kakor poroča Associated Press iz Grenobla, da se pogaja z nemškimi oblastmi o sestanku Hitlerja s Petainom.

Švedska se pripravlja, da izstopi iz Zveze narodov. V kratkem bo o tem sklepal švedski parlament.

Padovanski profesor Prospero Alpini o kavi

Na svojih potovanjih po orientu je spoznal srednjeveški italijanski profesor Prospero Alpini tudi znano kavo. Piščoč o tej pijači je dejal, da je po svojem okusu zelo podobna izparu pražene cikorije itd. Iz tega spisa vemo, da so ljudje že v srednjem veku prirejali in uporabljali kot zdravilo pijačo od pražene cikorije. Dandanes je postala cikorija sestavni del naše vsakdanje hrane v obliki znamenitega dodatka (Pravi Frank), ki daje kavi fin, poln okus ter lepo barvo.

Viljem Brauns

TOVARNA ANILINSKIH BARV IN KEMIČNIH IZDELKOV

Celje

Priporočila svoje specialne izdelke

barve za obleke v zavitkih, barve za luženje lesa v zav., barve za tla v zavitkih, barve za pirhe v zavitkih, Vilbra barve za usnjo.

Anilinske barve za obrtniške potrebe

barve za volno, barve za bombaž, barve za živila, barve topljive v masti, barve topljive v olju, barve za sveče, barve topljive v vodi, barve topljive v špiritu.

Razne kemične izdelke za gospodinjstvo in obrt

Zahtevajte cenike!

Zahtevajte povsod poznane specialitete tvrdke
B. MOSER, veletrgovina z vinom
BEOGRAD - ZEMUN III., Moserova ulica št. 1

ZASTOPNIK

za Ljubljano in bivšo Kranjsko

M. CESAR, LJUBLJANA VII., Gasilska cesta 3
TELEFON ŠT. 23-69

LJUDSKA POSOJILNICA v LJUBLJANI

z. z. neom. j., Ljubljana, Miklošičeva cesta 6,
v lastni palači nasproti hotela „Union“

Obrestuje hranilne vloge najugodnejše • Nove in stare vloge, ki so v celoti vsak čas razpoložljive, obrestuje po 4%, proti odpovedi po 5%.

Davčni svetovalec

Vračunanje skupnega davka v fakturo za blago, ko se proda potrošnikom

G. F. R. v Lj. — Vprašanje: Od stranke, ki nakupljenega blaga ne prodaja naprej, sem dobil vprašanje, zakaj nisem posebej zaračunal skupnega davka, češ da stranka zahteva, da se ta davek v fakturi izkaže, da se ogne ev. kazni, ker je prevzela račun brez posebej zaračunanega skupnega davka. Prosim, ali je stranka res kazniva, ki prevzame tak račun.

Odgovor: Pri presoji tega vprašanja pride v poštev, ali je stranka, kateri ste blago prodali, res potrošnik, to je da kupljenega blaga ne prodaja naprej. V smislu zakona se smatra za potrošnika ona oseba, ki nabavlja blago za katero koli drugo svrhu, ne pa za preprodajo v obdelanem in neizdelanem stanju. Ako stranka nakupljenega blaga v neizpremenjeni obliki ne prodaja naprej, pa tudi nakupljenega blaga ne obdeluje ali predeluje in naprej prodaja, potem jo je smatrati za potrošnika. Odjemalcem, ki so v tem smislu potrošniki, v smislu razpisa ministrstva za finance z dne 19. 4. 1934. ni potrebno posebej zaračunati skupnega davka, ker že odstavek št. 4 določa izrecno. Odjemalca, ki prevzame fakturo, v kateri ni skupni davek posebej zaračunan, pa bi moral biti, zadene ta sankcija, da mora v smislu § 3. zakona plačati za dotično blago odpadajoči skupni davek, kakor bi ga sam izdelal. Ako bi vaš odjemalec ne bil potrošnik, ampak stranka, ki nakupljeno blago naprej prodaja, bi res morali skupni davek posebej zaračunati, sicer bi bili v nevarnosti, da bi se njeemu kot kazni za to, ker je prevzel pomanjkljivo fakturo, predpisal odpadajoči skupni davek.

Ali so računi in pobotnice, katere izdajajo kmetje trgovcem in industrijcem, zavezane taksi?

G. L. G. v N. — Vprašanje: Naše podjetje prejema od kmeta blago (surovino), in sicer z računom, potrjujejo pa prejem denarja s pobotnico. Nastali so dvomi, ali so ti računi oz. pobotnice takse proste ali ne.

Odgovor: O tem, da so računi, ki jih izdajajo kmetovalci, prosti računskega kolka, ne more biti dvoma. Ministrstvo za finance je je že z razpisom z dne 30. 1. 1935. št. 8586 odločilo, da prodaja osnovnih kmetijskih proizvodov, ako

jih prodaja kmet sam, ni zavezana taksi. Le če te proizvode prodajo posredniki ali n. pr. kmetijske zadruge, so dolžne, da taksirajo račune, katere o taki prodaji izdajo. Ako so prosti računi, ne morejo podlegati taksi niti pobot-

nice, in sicer na podlagi pripombe 2. k tarifni post. 33. zakona o taksah. Po tej pripombi so pobotnice, s katerimi se potrjuje prejem vsote v listini, ki je sestavljena o določenem pravnem poslu, takse proste.

Pohorska cesta

Velik gospodarski pomen nove cestne zveze — K slavnostni otvoritvi v nedeljo, 4. avgusta

V nedeljo dne 4. avgusta bo za vse obmejno ozemlje velik praznik. Knezoškof dr. Tomažič bo blagoslovil delo pridnih rok, ban dr. Natlačen pa bo slovesno otvoril pohorsko cesto, ki se je baš te dni končno dovršila v svojem poslednjem delu. Na tem preskusu se je izkazalo, kako lepe sadove lahko žanje složno sodelovanje zasebne iniciative in samouprave, ako je pri obeh činiteljih trdna volja, ustvariti nekaj, kar bo še poznim rodovom prineslo predvsem gospodarske koristi, a tudi vsem nudilo priliko, da na lahek način spoznavanja lepoto naše ožje domovine.

Pohorska cesta je dovršena. Gradila se je več kot deset let, ker ni bilo vedno dovolj sredstev na razpolago. Gradil je pohorsko cesto okrajni cestni odbor mariborski z lastnimi sredstvi ter s podporo banovine in države. Sedaj gre le za prvi del projektirane velike ceste preko vsega Pohorja, ki je zamišljena vzdolž vsega grebena od vzhoda proti zahodu do Mislinja v Saleški dolini ozir. do Slovenjegra Gradca. Upati je, da bodo že prihodnja leta prinesla začetek nadaljevanja gradbenih del, ki so se v svoji prvi

fazi sedaj tako uspešno zaključila. Začetek pohorske ceste, ki se vzpenja do višine okroglih 1250 metrov nad morsk gladino, sega nazaj v prva leta po preobratu. Leta 1926. je bila dogotovljena takratna okrajna cesta od Sv. Miklavža na Dravskem polju do Hoč. Cesta se je kmalu nato nadaljevala še dobre 4 kilometre do Reke ob vznožju Pohorja. Prava pohorska cesta, torej gorski del te važne prometne zveze, se začelja šele v Reki.

V petih etapah se je gradila prava pohorska cesta, ki je dolga ravno 14 kilometrov. Gradbeni stroški so znašali 4.896.662 dinarjev ali povprečno 355.000 dinarjev za kilometer. K stroškom je prispevala banovina 1.472.143 dinarjev ali 20%, država 310.000 dinarjev ali 6%, ostanek (64%) pa okrajni cestni odbor.

Poleg glavne pohorske ceste Reka—Sv. Arh (Ruška koča) sta bila zgrajena še dva odcepa, in sicer eden k planinskemu naselju okrog Mariborske koče in Pohorskega doma, drugi, ki je bil te dni končan, pa od začasne končne točke do Sv. Areha. Prvi odcep zapusti glavno cesto pri km 6,5 in

pelje mimo Petkovega sedla do Pohorskega doma in dalje do Mariborske koče. Ta odcep je dolg 2,5 km in ima 3 metre široko cestišče z vzponom do največ 15,4%, dočim ima glavna cesta 5 metrov široko cestišče in največji vzpon 7%. Pohorska cesta je torej sposobna za vsa vozila, tudi za avtomobile s šibkim motorjem. Drugi odcep gre od km 14, od začasne končne točke ceste do cerkvice Sv. Areha v bližini Ruške koče in je dolg 850 metrov.

Naj omenimo, da predvideva gradbeni načrt celo cestno omrežje na Pohorju. Iz Ruš se že vzpenja nekaj kilometrov na pol zasebne ceste proti vrhu. Na južni strani je izpeljana lepa avtomobilska cesta, tudi za avtobuse, do Počitniškega doma kraljice Marije pri Sv. Martinu. Tudi v nekaterih drugih krajih so že storjeni začetki, čeprav zaenkrat še neznatni. Pohorska cesta od Reke preko Sv. Areha do Mislinja naj bi bila velika transversala, do katere naj bi se vzpenjale stranske avtomobilske ceste iz Ruš in Ribnice v Dravski dolini, na južni strani pa iz Smartna, Fram, Oplotnice in Vitanja. Banska uprava pričakuje tudi glede stranskih, takorekoč dovoznih cest privatne iniciative, pa tudi glede denarnih prispevkov, zlasti s strani prizadetih občin, ker za dogledno dobo ne bo imela finančnih sredstev, da bi mogla vse našteje priključke finansirati. S tem pa, da je s podporami za gradnjo odcepih žrtvovala banovina že sedaj nad 2 milijona dinarjev, je hotela položiti temelj za otvoritev Pohorja prometu in intenzivnejšemu gospodarstvu. Saj ima Pohorje ogromno bogastvo krasnih gozdov, ki so postali šele s cesto prav dostopni in sedaj ne bo težko spravljati les v dolino in tako omogočiti pohorski kmetu, da vnovči svoje bogastvo.

Nova cesta bo vsekakor zbudila še večje zanimanje za to naše gorovje v severni Sloveniji, kjer se že sedaj lepo razvija tujski promet. Naša meja je v tako veliki meri navezana baš na to panogo narodnega gospodarstva in bo omogočila, da bodo že v kratkem vznikale nove postojanke. V načrtu

so že novi planinski hoteli in cela vrsta poletnih hišic, ki se bodo pridružile že obstoječim. Baš te dni se otvori na Pohorju poštni urad, ki ga tujski promet tako zelo potrebuje. Z ozirom na bogastvo na gozdovih je Pohorje važen gospodarski objekt, ki ima vse možnosti bodočega razvoja tudi drugih panog, kakor zlasti planšarstva in kolonizacije, posebno pa zdravstvenih ustanov za bolne na pljučih. Zato je pohorska cesta s svojimi priključki tako velikega pomena.

A. G.

Izdelki iz usnja na Dunajskem jesenskem velesejmu

Razstava izdelkov iz usnja, ki se priredi v okviru Dunajskega jesenskega velesejma od 1. do 8. septembra, je vedno predstavljala poleg razstave občne mode in razstave dunajskega okusa hrbtnico dunajskega velesejma ter bo tudi to jesen privabila na Dunaj znatno število kupcev in interesentov iz tu- in inozemstva. Dočim se je razstava usnjenih proizvodov dunajskega velesejma v prejšnjih letih opirala skoraj izključno na domačo obrt, je letos razširjena ta razstavna skupina tudi s sodelovanjem pomembnih podjetij iz stare Nemčije ter bo zato nudila veliko ponudbo nemške usnjene obrti in nemške industrije usnja.

Renome dunajskih usnjarskih obrtnikov in dunajske industrije usnja temelji na velikem sodelovanju obrtniške sposobnosti v proizvodnji teh predmetov ter prefinjenem okusu samih proizvajalcev.

Prijave za obisk Dunajskega jesenskega velesejma 1940. naj se takoj pošljejo na naslov: Častni zastopnik Dunajskega velesejma za dravsko banovino in banovino Hrvatsko dr. Josip Kulhanek, Zagreb, Ilica 9, telefon 21-307.

Med delegacijama jugoslovanskega in bolgarskega poštne ministristva je bil v Beogradu po dnevni pogajanji dosežen popoln sporazum. Znižale se bodo poštne in brzojavne takse ter olajšalo medsebojno obračunavanje. Tudi tehnična služba se bo izpopolnila. V ta namen se bo zgradil iz Beograda v Niš kabel s 15 vodl, od Niša do Sofije pa z 10 vodl. Tudi radiofonska služba se bo izpopolnila.

H. N. Casson:

Business

(Prevedel Ivo Zor)

ENAJSTI NAUK

Čim višji riziko, tem večji dobiček.

V trgovini ni nič tako varnega, da bi ne moglo izpodleteti. Nobena stvar ne stoji tako trdno, da bi se ne mogla prevrniti, in nič ni tako trajno, da bi se ne moglo prej ali slej razdreti.

Rizika ne moremo nikoli popolnoma izločiti, lahko ga kvečjemu nekoliko zmanjšamo, ker ima vedno različne stopnje. Velik riziko kako izpremeniti v majhne; to je največ, kar lahko storimo na današnjem nevarnem svetu.

Veda o »uspehu« ne spada k tistim sistemom, ki so tako v navadi v Monte Carlu in s katerimi lahko razbijemo banko. Ta znanost je samo zbirka postopkov in načel, s katerimi lahko za gotovo oskabimo riziko in zmanjšamo potrat. Samo to je, in to je že veliko. Kdor trdi, da zmora več, je ali mazač ali pa slepar.

»Vojna je dolga vrsta samih napak, najboljši general pa je tisti, ki jih najmanj zagreši,« je dejal Wellington. Prav tako je v trgovini: noben trgovec ni nezmotljiv, zakaj nihče ne more biti vsegaveden. Vselej bo ostal le človek.

Koliko mladim ljudem je že izpodletelo v njih karijeri, ker so jih drugi tako učili, da so preveč cenili gotovost. So bili pač tako vzgojeni, da se niso znali boriti zoper riziko, ampak so se rajši pred njim poskrili. Tako pograbijo marsikdo prvo, še tako povprečno službo,

12

ki se mu nudi, in preživi vse svoje življenje na preži pred mišjo luknjo. Nihče ga ni opozoril na to, da iz nje ne more priti nič drugega ko miš.

Riziko mora biti! Trgovina ni tisto, za kar jo imajo nekateri pisatelji in profesorji v svoji domišljiji: da se poceni kupuje in drago prodaja. Trgovina je veliko bolj mnogostranska od prava, medicine, teologije ali katere koli druge panoge človeškega znanja.

Mnogo več je načinov, po katerih lahko izgubimo svoj denar, kakor je besedi v kakem jeziku. Vse življenje in še več bi potrebovali, ko bi hoteli našteje posamezne zanke in zasede v trgovini. Nobena džungla ni bolj nevarna in zamotana od kupčijskega sveta.

V splošnem prinašajo kupčije le prav skromen čisti dobiček. Močno dvomim, da daje industrija povprečno več ko 2% od vsega vloženega kapitala.

Zares velikih imetij je le malo. Tistih, ki so si kaj pridobili, je malo, število tistih, ki so vse izgubili, pa je neomejeno: povsod so polomi. In skoraj vselej, kadar se kak narod opomore in vzcvete v njem kupčija, pride vojna in uniči vse.

Pri kopanju zlata je kaj malo čistega dobička; zemlja požre več zlata, kakor ga da iz sebe; najboljši poznavalci to priznavajo. In ko bi preiskovali, bi gotovo dognali, da je še veliko drugih podjetij v istem položaju.

Če je pa tako, kaj naj storimo? Ker vsa dejstva poznamo, lahko izbiramo: ali v obupu sedemo, prekrizamo roke in pravimo: »Čemu?« — ali pa se vzravnamo, stisnemo pesti in se odločimo: »Prav! Storili bomo, kar bo v naši moči.« Za tiste, ki bodo strahopetno prekrizali roke, nimam tolažbe. Prav nič jih ne spoštujem. Še nikoli nisem oznanjal filozofije samozatajevanja, ki pravi:

»Če ne morem biti Niagara, sem zadovoljen, da sem le skromen potoček.«

Vse ceste v trgovinskem svetu so tlakovane z rizikom. Na to moramo biti pripravljeni. Vedeti moramo, kako se ognemo težavam, in se zavedati, da zahteva večji riziko tudi večji dobiček.

Pred rizikom se lahko zaščitimo tako, da vodimo točne statistike, da zberemo okrog sebe najbolj izkušene pomagače, da se zavarujemo, da izobražujemo sebe in svoje uslužbence, da delamo v podjetju z najuspešnejšimi metodami in da vladata v njem neprestana skrbnost in budnost.

Noben trgovec naj ne dela po svoji glavi v stvareh, ki jih ne razume. Pa tudi to bi ne bilo prav, da bi drugi mislili zanj. Prouči naj vsa dejstva, posvetuje naj se z izkušenimi ljudmi, toda nazadnje naj sam odloči.

Nihče naj bi se ne lotil večjih kupčij, če mu ne stoji za hrbtom dober bankir kot nekakšen zaščitnik. Bankir je posebljena previdnost. Njegov poklic je, da preži na vsako nevarnost. On po navadi nima nobenih novih zamislekov, pač pa je toliko bolj previden. Vendar ga ne smemo v vsem poslušati, če nečemo vse življenje delati samo s 3%. Sicer je pa neprecenljiv, ker nas vedno lahko opozori na riziko.

Posebno v močvirju financ stvari v resnici nikoli ne ustrezajo svoji zunanosti. Lepo opremljene liste papirja imenujejo »delnice« ali »obveznice«, čeprav niso več vredne ko oblanci ali opeka!

Mnogokrat take delnice ne predstavljajo nič drugega kakor nado: druge podlage nimajo. Tudi obveznice večkrat ne presegajo vrednosti preprostega nakazila. Če je vse v redu, so čisto koristne, toda v slabih časih niso veliko vredne.

(Dalje prihodnjič)

Zvišanje telefonskih taksi v notranjem prometu

S 1. avgustom je zvišal poštni minister telefonske takse takole:

Instalacijska taksa.

Taksa za zunanjo instalacijo glavnega naročniškega telefona ali stranske postaje v ožjem krajevnem okolišju znaša:

a) v krajih, ki imajo od 101 do 1000 uvedenih naročniških linij din 1050;

b) v krajih, ki imajo nad 1000 naročniških linij 1.350 din.

Poštni uslužbeni plačajo 25% skupne instalacijske takse za glavni telefon.

Državni, banovinski in občinski uslužbeni (aktivni in v penziji), in poklicni novinarji uživajo 20% popusta pri plačilu instalacijske takse (zunanje in notranje) za glavni telefon.

Naročniška taksa

Letna naročniška taksa za glavni telefon znaša:

a) v krajih, ki imajo več ko 1000 naročnikov:

za naročnike	din
skupine I.	3000.—
" II.	2200.—
" III.	1600.—
" IV.	1000.—
" V a	720.—
" V b	500.—
" V c	300.—

b) v krajih, ki imajo od 501 do 1000 naročnikov:

za naročnike	din
skupine I.	2800.—
" II.	2000.—
" III.	1300.—
" IV.	800.—
" V a	600.—
" V b	460.—
" V c	240.—

Telefonska naročniška taksa v drugih krajih ostane neizpreme-

njena. Ravno tako ostane v veljavi sklep o plačevanju posebne dopolnilne takse 0.50 din za vsak lokalni pogovor nad določenim mesečnim kontingentom pogovorov, ki se izvaja od 1. oktobra 1939.

Taksa za telefonsko pozivnico

se zviša od 5 na 8 din, za nujno pa od 10 na 16 din.

Taksa za telefonsko sporočilnico pa od 5 na 8 din.

Taksa za medkrajevne pogovore.

a) taksa za običajne medkrajevne razgovore v času močnega prometa, t. j. od 8 do 21 znaša po novem:

za cono	din
do 25 km	8.—
od 25—50 km	12.—
od 50—100 km	18.—
od 100—200 km	24.—
od 200—300 km	30.—
od 300—400 km	36.—
nad 400 km	42.—

b) taksa za navadne medkrajevne pogovore, v času od 21. do 8. t. j. v času slabega prometa pa znaša po 1. avgustu:

v coni	din
do 25 km	6.—
od 25—50 km	10.—
od 50—100 km	15.—
od 100—200 km	21.—
od 200—300 km	26.—
od 300—400 km	32.—
nad 400 km	38.—

Sejmi

5. avgusta: Črna, Ribnica, Novo mesto, Krašnja pri Kamniku, Krka, Lemberg, Loka pri Zidanem mostu.
6. avgusta: Ormož, Ptuj, Dol. Lendava, Martjanci.
7. avgusta: Krško, Ljubljana, Celje, Ptuj, Trbovlje.

8. avgusta: Studenec pri Krškem, Turnišče.

9. avgusta: Radeče pri Zidanem mostu, Žužemberk, Maribor.

10. avgusta: Dob pri Kamniku, Rovte, Št. Lovrenc pri Temenici, Celje, Brežice, Trbovlje, Gor. Radgona, Podčetrtek, Razkrižje, Slovenj Gradec.

Že v 24 urah

barva, plesira in kemično snazi obleke, klobuke itd. Škrobi in svetlolika srajce, ovratnike in manšete. Pere, suši, monga in lika domače perilo

tovarna JOS. REICH

Poljanski nasip 4-6. Selenburgova ul. 8
Telefon št. 22-72.

Pred 300 leti

se je pripisovalo z Rogaško slatino dosežena zdravljenja neki tajinstveni sili.

Danes

je ta zdravilna moč znano, stvarno ugotovljena. Je to blagodar narave trpečemu človeštvu.

Pa tudi za zdrave

je Rogaška slatina neprecenljiva za ohranitev zdravja. Tudi Vam bo Vaš organizem poplačal z večjo odpornostjo, če namesto druge pijete Rogaško slatino!

JESENSKI DUNAJSKI VELESEJEM 1940 OD 1. DO 8. SEPTEMBRA

Navzlic vojni je Dunajski velesejem pomembno povečan — prostorno z novimi zgradbami, vsebinsko pa s pridobitvijo novih skupin razstavljalcev. Posebno bo zastopana nemška industrija avtomobilov. Mednarodni značaj daje Dunajskemu velesejmu posebno močno sodelovanje inozemstva, posebno pa vseh držav jugovzhodne Evrope, Jugoslavije, Madžarske, Romunije, nadalje Slovaške itd.

VIZA ZA POTOVANJE

Obiskovalcem Dunajskega velesejma izdana bo brezplačna vstopna viza. Potrebno je, da zastopnik Dunajskega velesejma — ki je pristojen za mesto, kjer interesent stalno živi — predlaga, da se lahko izda viza. Prijave se sprejemajo do 10. avgusta 1940. Poznejše prijave se bodo sprejemale v mejah možnosti in bodo tudi vezane s posebnimi stroški.

POOBLASTILO ZA POTOVANJE

Obiskovalci Dunajskega velesejma dobijo posebno sejmsko legitimacijo, glasečo se na njihovo ime, in popust za potovanje, in sicer: na nemških državnih železnicah 60%, na jugoslovanskih državnih železnicah pa 50% pri povratku od normalne tarife.

NATANČNEJŠA OBVESTILA

dajejo: Začasni zastopnik Dunajskega velesejma za dravsko banovino in banovino Hrvatsko: Direktor Josip Kulhanek, Zagreb, Ilica 9, telefon 24-307, ter generalni zastopnik za kraljevino Jugoslavijo: H. Pfannenstill, Beograd, Bosanska 29, tel. 30-881.

Okrožni urad za zavarovanje delavcev v Ljubljani opozarja delodajalce

da so v prejšnjem mesecu dostavljeni plačilni nalogi zapadli v plačilo. Prispevki morajo biti poravnani v osmih dneh po prejemu plačilnega naloga!

Za čuvanje pravice zavarovancev do pokojnine je potrebno, da so zavarovani prispevki dejansko plačani!

To opozorilo je smatrati kot opomin! Proti delodajalcem, ki ne bodo poravnali prispevkov, mora urad uvesti prisilno izterjavo brez predhodnega opomina. Urad izvršuje važne socialne dolžnosti, ki ne dopuščajo odlašanja.

KNJIGOVEZNICA JUGOSLOVANSKE TISKARNE

reg. zadr. z o. zav.

LJUBLJANA KOPITARJEVA 6

*
Nudi po izredno nizkih cenah: Salda-konte, štrance, jurnale, šolske zvezke, mape, odjemalne knjižice, risalne bloke itd.

Naročajte »Trgovski list«!

Državna razredna loterija

Zrebanje V. glavnega in zadnjega razreda tekočega 40. kola srečk bo po loterijskem načrtu v času od 9. avgusta do vključno 7. septembra t. l., in to: v Beogradu: 9., 10., 12., 13., 14., 16., 17., 19., 20. in 21. avgusta in v Nišu: 26., 27., 29., 30. in 31. avgusta ter 2., 3., 4., 5. in 7. septembra t. l. — Pri tem žrebanju bodo 7. septembra t. l. izvlčene tri premije, in to:

po 500.000.—; 1.000.000.— in 2.000.000.— din

Poleg teh premij bo izžrebano veliko število dobitkov po 200.000.—, 100.000.—, 80.000.—, 60.000.—, 50.000.—, 40.000.—, 35.000.—, 30.000.—, 25.000.—, 20.000.—, 15.000.—, 12.000.—, 10.000.— din in drugih manjših dobitkov.

Skupna vsota dobitkov pri tem žrebanju znaša:

din 56,946.000.—

ki se izplačajo brez kakršnihkoli odbitkov.

V najsrečnejšem primeru se pri tem žrebanju lahko dobi na eno srečko z možnim spajanjem premij in dobitkov

din 3,200.000.—

Za izplačilo dobitkov jamči država kraljevine Jugoslavije.

Osebe, ki že sodelujejo v igri 40. kola, morajo svoje srečke IV. razreda zamenjati s srečkami V. razreda najdalje do 4. avgusta t. l. — Oni pa, ki nimajo srečko, pa bi želeli sodelovati v igri v V. glavnem razredu, jo lahko nabavijo pri pooblaščenih prodajalcih in njihovih preprodajalcih, ki so v vsakem večjem mestu, za doplačilno ceno, in to:

za eno celo srečko		din 1000.—,
" " polovico	"	" 500.—,
" " četrtino	"	" 250.—.

Natančnejša pojasnila z loterijskim načrtom in splošnimi pravili se dobe na zahtevo pri vseh pooblaščenih prodajalcih srečk zastoj. — Radijska postaja v Beogradu bo vsak dan, ko bo žrebanje, med dnevnimi vestmi objavljala rezultat žrebanja za dobitke od 5000.— din navzgor. — S kupovanjem srečk državne razredne loterije vsak poedinec poleg osebne koristi, ki jo lahko ima, obenem podpira narodno gospodarstvo, obrt, industrijo in invalide, ker se čisti dobiček od prodaje srečk sorazmerno razdeli v zgoraj navedene svrhe.